

A Fertő-Hanság-Szigetköz (részben tervezett) NP zoológiai
állapotfelmérése

Recésszárnyúak - Neuropteroidea
Szigetköz

- mellékletek: 1) A Szigetközi TVK-ben gyűjtött recésszárnyú
fajok
2) Recésszárnyúak gyűjtési helyei a Szigetközi
TVK-ben, és az egyes gyűjtési helyeken talált
fajok
3) zoológiai felmérőlapok
+ térkép Dr. Szél Győzővel (és-val)
közösén

Az elvégzett állapotfelmérés során a Szigetközi Tájvédelmi körzet 35 gyűjtési helyéről 42 recésszárnyú faj (a hazai fajok 1/3 része) került elő.

A recésszárnyúak gyűjtése lomb- és fűhálózással, kopogtatással, ragasztós fogólapok és hullámpapír övek alkalmazásával, lámpázással, ill. automatikusan működő ~~hycs~~^É csapdákkal történt.

A gyűjtött fajokat rendszertani sorrendben az 1.sz. melléklet, a gyűjtési helyeket a földrajzi koordinátákkal és az egyes helyeken gyűjtött fajokkal pedig a 2.sz. melléklet tartalmazza. Felmérőlapokon (3.sz. melléklet) 9 vizsgálati területet értékeltem ki a gyűjtött Neuropteroidea fajok alapján. (A vizsgálati területek egy része több gyűjtőhelyet is magábafoglal.)

A Szigetközre jellemző, hogy kevés olyan része van, ahol ne lenne jelentős mértékű az emberi beavatkozás.

A hullámtéri fűzesek többnyire csak keskeny sávban, a nyár-fűz ligetek pedig kis foltokban maradtak fenn. Ugyanakkor az eredeti ártéri vegetáció elemei számottevő mértékben újultak fel az ültetett nyárasok egy részében. Ez egyrészt értékes állatfajok (pl. *Coniopteryx aspoECKI*) populációinak továbbélését teszi lehetővé, másrészt lehetőséget nyújt a természetes állapot visszaállítására, és a leendő nemzeti park részeként természeti zónák kijelölésére (lásd a mellékelt térképet).

A vízben fejlődő recésszárnyúak természeti értéket képviselő fajai közül hármat (*Sialis morio*, *S. nigripes*, *Sisyrá terminalis*) is sikerült gyűjteni a Mosoni-Duna mellett. Ez azt mutatja, hogy e Duna-ág Rajka és Győr közötti szakasza feltétlenül védelmet érdemel az imágók aktuális habitatjának részét képező parti sávval együtt.

①
Az árterületek magasabb fekvésű részeire jellemző tölgy-kóris-szil liget a Szigetközben leginkább természet szerű állapotban a feketeerdői Házi-erdőben maradt fenn. A természeteshez közeli állapotot jelzi az is, hogy az élőhelyre jellemző 10 Neuroptera karakterfaj közül 7 előkerült itt. A Házi-erdő természeti értékei közé a recésszárnyúak közül 4 védendő faj tartozik, köztük a *Nineta carinthiaca*.

1989-92 között a Szigetközi Tájvédelmi Körzetből összesen 12 olyan Neuropteroidea faj került elő, amelyik a nemzeti parkok állapotfelméréséhez kialakított szempontok alapján védelmet érdemel. Ezek az alábbiak:

MEGALOPTERA

Sialis morio

Közép- és Dél-Európában igen ritka, szórványos előfordulású faj. A Kárpát-medencében csak néhány pontról ismert.

Szigetközi lelőhelyei:

- Dunasziget, Nyáras-sziget, nyár-fűz liget
- Halászi, Mosoni-Duna partja, a községtől Ny-ra
- Kimle, Mosoni-Duna partja
- Dunaszeg, Mosoni-Duna partja
- Kunsziget, Mosoni-Duna partja

Sialis nigripes

Egész elterjedési területén ritka, szórványosan előforduló faj. Elterjedésének keleti határa a Kárpát-medencében húzódik. Magyarországról korábban nem volt ismeretes.

Egyetlen hazai lelőhelye:

- Mecsér, Mosoni-Duna partja

Fennmaradása csak számottevő szennyeződéstől mentes vízben lehetséges.

NEUROPTERA

Coniopteryx aspoecki

A faj tipikus populációi a Kárpát-medencében élnek. A fajleírás itt gyűjtött példányok alapján történt, és ismert lelőhelyeinek többsége ma is itt található. A szigetközi populáció a faj leg-erősebb ismert populációja.

Szigetközi lelőhelyei:

- Dunasziget, Ny-i Jakab-sziget
- Dunasziget, Nyáras-sziget, nyár-fűz liget
- Dunasziget, Nyáras-sziget, égeres
- Lipót, Duna-part, bokorfűzes
- Lipót, Duna-part, nyár-fűz liget
- Ásványráró, Halrekesztő
- Feketeerdő, Házi-erdő

Optimális élőhelyei a hullámtéri nyár-fűz ligetek és bokorfűzesek. Ezek visszaszorulása alapvetően meggyengítené a *C. aspoecki* szigetközi populációját.

Coniopteryx tjederi

Sporadikus elterjedésű, és egész elterjedési területén ritka lisztesfátyolka.

Szigetközi lelőhelyei:

- Lipót, Duna-part, bokorfűzes
- Ásványráró, Gombócos

Szigetközi populációjának fennmaradása a folyóparti bokorfűzesek megmaradásának függvénye.

Sisyra terminalis

Sporadikus elterjedésű, mindenhol kis egyedszámban előforduló faj. A víz szennyeződésére érzékeny.

Szigetközi lelőhelye:

- Halászi, Mosoni-Duna partja, a községtől D-re

Psectra diptera

A meglehetősen ritkán előforduló faj elterjedésének D-i határa a Kárpát-medencében húzódik.

Szigetközi lelőhelyei:

Dunasziget, Kormos
Dunasziget, Fejőmadár

Nineta carinthiaca

Rendkívül szórványos elterjedésű, ritka faj.

Szigetközi lelőhelye:

Feketeerdő, Házi-erdő

Előfordulása Magyarországon a keményfa ligetekhez kötött.

Chrysopa commata

A faj tipikus populációi a Kárpát-medencében élnek. (A faj holotípusa és paratípusainak zöme magyarországi.)

Szigetközi lelőhelyei:

Ásványráró, Gazdák szigete
Feketeerdő, Házi-erdő
Győr, Bácsa

Optimális élőhelyei a jó talajvíz ellátottságú, alacsony fekvésű, dús fűvű rétek.

Chrysopa viridana

A faj elterjedésének északi határa a Kárpát-medencében húzódik.

Szigetközi lelőhelyei:

Győrzámoly, Patkányos
Halászi, Mosoni-Duna partja, a községtől D-re

Chrysopa nigricostata

A sporadikus elterjedésű fátyolka lelőhelyeinek jelentős hányada a Kárpát-medencében és a Bécsi-medencében koncentrálódik.

Szigetközi lelőhelyei:

Dunasziget, Fejőmadár
Dunasziget, Nyáras-sziget, nyár-fűz liget
Győrzámoly, Patkányos

A faj előfordulása Magyarországon jelentős mértékben kötődik a folyók ártereinek hűvösebb mikroklímájú területeihez.

Myrmeleon inconspicuus

Elterjedésének északi határa a Kárpát-medencében húzódik .

Szigetközi lelőhelye:

Győr, Bácsa

Megistopus flavicornis

Elterjedésének északi határa a Kárpát-medencénél húzódik.

Szigetközi lelőhelyei:

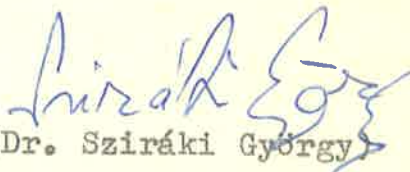
Dunasziget, Kormos

Győr, Bácsa

A fenti két hangyaleső előfordulását a laza folyóvízi hordalék (kavics, homok) segíti itt elő.

Amint az az eddigiekből kitűnik, a Szigetközi Tájvédelmi Körzetben a hullámtéren, ill. a vízparti sávban, valamint a magasabb térszíneken lévő keményfa ligetekben feltehetően mindenhol élnek (és sok helyen dokumentáltan is előfordulnak) védendő recésszárnyú fajok. Ez alátámasztja a más zoológiai értékek figyelembevételével együttesen kialakított, és a mellékelt térképeken megjelölt területek szigorú-, ill. kezelt természeti övezetként való védelmének szükségességét.

Budapest, 1992. XI. 16.

(Dr. Sziráki György)

2.sz. melléklet

Recésszárnyúak gyűjtési helyei a Szigetközi Tájvédelmi Körzetben,
és az egyes gyűjtőhelyeken talált fajok

(Jelölések: A fajokat azok 1.sz. melléklet szerinti sorszámával jelöltük. A védendő faj sorszáma, ill. a védendő faj gyűjtőhelye aláhúzva szerepel. A felmérőlapokon kiértékelt gyűjtőhelyeket keretezés jelzi.)

Megnevezés	Koordináták	Fajok
Dunakiliti, Duna-part	47°58' ,17°19'50"	1, 9, 29, 39.
<u>Dunasziget, Kormos</u>	<u>47°57'45" , 17°21'15"</u>	9, 16, <u>23</u> , 28, 29, 31, 35, <u>39</u> , <u>42</u> .
Dunasziget, Kerekes-cig- lés	47°56'35" ,17°23'15"	28, 39.
<u>Dunasziget, Fejőmadár</u>	<u>47°56'15" ,17°23'15"</u>	15, <u>23</u> , 24, 28, <u>34</u> , 39.
<u>Dunasziget, Ny-i Jakab</u> <u>-sz., ült. nyáras</u>	<u>47°56'15" ,17°23'30"</u>	5, 39.
Dunasziget, Ny-i Jakab -sz. fűzes	47°56' ,17°23'40"	15.
Dunasziget, Hosszú-tele- vény, Duna-part	47°57' ,17°23'50"	21.
<u>Dunasziget, Nyáras-sz.,</u> <u>nyár-fűz liget</u>	<u>47°55'50" ,17°24'30"</u>	<u>2</u> , <u>5</u> , 22, 28, 31, <u>34</u> , 35, 39.
Dunasziget, Nyáras-sz., száraz cserjés	47°55'40" ,17°24'30"	20, 39.
<u>Dunasziget, Nyáras-sz.,</u> <u>égeres</u>	<u>47°55'50" ,17°24'40"</u>	<u>5</u> , 13, 15, 28, 39.
Kisbodak, Ló-sziget	47°54'30" , 17°23'50"	9.
Dunaremete, Alsó-sz.	47°53' ,17°24'50"	39.
<u>Lipót, Duna-part,</u> <u>bokorfűzes</u>	<u>47°52'5" ,17°29'25"</u>	4, <u>5</u> , <u>7</u> , 28, 39.
<u>Lipót, Duna-part,</u> <u>nyár-fűz liget</u>	<u>47°52'25" ,17°29'5"</u>	<u>5</u> , 28, 31.
<u>Ásványráró, Gombócos</u>	<u>47°51'25" ,17°29'45"</u>	<u>7</u> , 15, 28, 30, 31, 35, 36, 39, 40.
<u>Ásványráró, Halrekesztő</u>	<u>47°51' ,17°30'</u>	<u>5</u> , 15, 21, 27, 28, 39.

Megnevezés	Koordináták	Fajok
Ásványráró, Új-sziget, nyáras (ült.)	47°50'40", 17°31'	39.
Ásványráró, Új-sziget, fűzes	47°50'45", 17°31'15"	39.
Ásványráró, Új-sziget, nyár-fűz liget	47°50'55", 17°31'25"	39.
Ásványráró, parkerdő	47°49'30", 17°29'20"	15, 21, 25, 39.
<u>Ásványráró, Gazdák szigete</u>	<u>47°49'10", 17°33'15"</u>	21, <u>32</u> , 39.
<u>Győrzámoly, Patkányos</u>	<u>47°47'30", 17°36'50"</u>	9, 13, 14, 15, 22, 28, 31, <u>33</u> , <u>34</u> , 35, 39.
Vámosszabadi, csatornapart	47°44'20", 17°38'25"	9.
Feketeerdő, Mosoni-Duna partja, É-i szakasz	47°56'40", 17°15'40"	9, 39.
Feketeerdő, Mosoni-Duna partja, D-i szakasz	47°56'5", 17°16'5"	1, 8, 15, 19, 25, 39.
<u>Feketeerdő, Házi-erdő</u>	<u>47°56'20", 17°16'20"</u>	<u>5</u> , <u>7</u> , 8, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 25, <u>26</u> , 28, 31, <u>32</u> , <u>35</u> , 37, 38, <u>39</u> .
Mosonmagyaróvár, Lóvári-erdő	47°55', 17°15'	15, 21, 35, 37, 39.
Mosonmagyaróvár, Bordácsi-erdő	47°50'10", 17°22'	6, 8, 21, 37, 39.
<u>Halászi, Mosoni-Duna partja, a közs.-től Ny-ra</u>	<u>47°53'15", 17°18'40"</u>	<u>2</u> , 9.
<u>Halászi, Mosoni-Duna partja, a közs.-től D-re</u>	<u>47°53', 17°19'40"</u>	9, <u>10</u> , 13, 15, 21, 22, 28, <u>30</u> , 31, <u>33</u> , 39.
<u>Kimle, Mosoni-D. partja</u>	<u>47°49'25", 17°22'</u>	1, <u>2</u> .
Kimle, Novák-pusztá	47°49'40", 17°24'40"	9.
<u>Mecsér, Mosoni-D. partja</u>	<u>47°47'45", 17°28'40"</u>	1, <u>3</u> .
<u>Dunaszeg, Mosoni-D. part</u>	<u>47°45'40", 17°32'50"</u>	1, <u>2</u> , 39.
<u>Kunsziget, Mosoni-D. part</u>	<u>47°45'35", 17°31'15"</u>	<u>2</u> .
<u>Győr, Bácsa</u>	<u>47°43'50", 17°41'</u>	9, 21, 28, 30, 31, <u>32</u> , 35, 39, <u>41</u> , <u>42</u> .